

Tolkningen av upphovsrättsliga avtal

Målet rörde en tvist avseende ett avtal som upprättats mellan två författare, en man och en kvinna. Författarna hade tidigare haft ett samarbete avseende en bokserie, men detta avbröts under arbetet med den andra boken. Det upprättade avtalet stadgade att författarna var ense om att kvinnan var ensam upphovsperson till den andra boken och att den fulla upphovsrätten även fortsättningsvis skulle tillhöra henne. Efter att boken färdigställts och getts ut, med endast henne angiven som författare, stämde mannen henne och förlaget för upphovsrättsintrång och begärde bl.a. skadestånd. Enligt mannen hade de använt hans upphovsrättsligt skyddade texter i den andra boken utan tillstånd. Kvinnan och förlaget bestred upphovsrättsintrång och hävdade att mannen överlätit och eftergett sina rättigheter till kvinnan.

Högsta domstolen konstaterade att förekomsten av vissa speciella principer för avtalstolkning på upphovsrättens område har diskuterats länge. Innebörden av dessa principer, som gått under namnen specialitetsgrundsatsen, specificationsprincipen, specialitetsprincipen och liknande, har ofta beskrivits som att ingen annan av upphovspersonens rättigheter ska anses ha övergått till förvärvaren än vad som uttryckligen framgår av avtalet och att omfattande och otydliga eller tysta avtal ska tolkas restriktivt till upphovspersonens förmån. Principerna stammar från tanken att upphovsrättsliga överlåtelser bör vara klart specificerade och har ibland även ansetts innebära att det föreligger en presumtion mot totalöverlåtelser eller onödigt breda eller omfattande förvärv. Att sådana principer ska anses gälla har motiverats av att upphovspersoner har ansetts ha en särskilt skyddsvärd position på grund av betydelsen av att stimulera skapande av litterära och konstnärliga verk.

Nu har emellertid Högsta domstolen slagit fast att det vid tolkning av avtal på upphovsrättens område kan behöva tas särskilda hänsyn till upphovsrättens syften och särdrag, men att sådana bör samverka med vad som gäller för sedvanlig avtalstolkning.

Således betyder detta att om det vid tvist om ett upphovsrättsligt avtal inte går att fastställa en gemensam partsavsikt får tolkningen bygga på objektiva grunder, vars utgångspunkt är avtalets ordalydelse. Om ordalydelsen ger utrymme för olika tolkningar, eller inte ger något besked alls, får ledning istället sökas i avtalets systematik, bakgrunden till att det ingåtts, avtalsföremålets natur m.m. Härvid får upphovsrättens syften och särdrag vägas in som kompletterande och preciserande omständigheter vid bedömningen av och avvägningen mellan olika tolkningsfaktorer hänförliga till det enskilda avtalet, men inte i form av att några speciella tolkningsprinciper ska anses gälla. Precis som vid avtalstolkning i allmänhet, krävs en helhetsbedömning för att avgöra vilken/vilka tolkningsfaktorer som sedan ska vara utslagsgivande. För det fall något tydligt svar inte ges enligt prövningen ovan får istället oklarhetsregeln, eller annan mer generell tolkningsprincip, tillämpas.